

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio tertia. Vtrum humanitas Christi vnionem suam ad Verbum mereri
potuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Accidentia
via perfecti
ad substan-
tiale comple-
mentum di-
stinctio esse
nequit.

Non imple-
ent absolute
gratiam ha-
bitualem ef-
fectualem
um Physi-
cum an effi-
ciendam o-
mniem hy-
potheticam
fetus, si si-
mul nasci-
am gra-
tia produ-
citur.

Ad 3. solui.

R. rationem
operis seu
sententia su-
tis.

iusmodi causalitatem esse impossibilem gratia ha-
bituali respectu gratie vnionis propter intrinsecam
& inseparabilem habitudinem seu ordinem, quo se-
cundum propriam rationem seu ordinem naturae
illam praesupponit, in ea natura, quae non habet sub-
sistentiam propriam, sed impeditam per vnionem;
sicut est impossibile, vt in natura habente propriam
substantiam gratia aut alia forma accidentalis sit
dispositio praevia, vel Physica, vel moralis ad ipsam
substantiam, propter rationem saepe factam quod
substantiale complementum natura sua praesuppo-
nitur ad accidentarias perfectiones, qui ordo est in-
parabilis a rebus, quia ab ipsis non distinguitur; &
quia ante substantiam non intelligitur natura ha-
bere statum in quo possit accidentia sustentare: hic
autem ordo est directe repugnans ordini dispositio-
nis praeviae, vt facis declaratum est.

De Physica autem efficientia (quod in secunda
probatione in contrarium inquiritur) varij possent
esse dicendi modi, tamen, consequenter loquendo,
dicendum videtur, quod licet simpliciter non re-
pugnet, Deum vti gratia habituali vt instrumento
Physico ad efficiendam vnionem hypotheticam, vt
argumentum recte probat; nihilominus tamen re-
pugnare, vt, quando vtraque gratia simul confertur
eidem naturae, gratia vnionis fiat effectiva a gratia
habituali, quia causa efficiens simpliciter praesuppo-
nitur in existendo ordine naturae ad suum effectum,
nec potest illum simpliciter praesupponere, quia ef-
ficere supponit esse: gratia autem habitualis inhæ-
rens naturae vnite Verbo, necessario supponit ordi-
ne naturae vnionem vt ostensum est: ergo. Et con-
firmatur ac declaratur illo simili; nam Deus, crea-
do animam subsistentem affectam intellectu & vo-
luntate, non potest illam in intellectu vti vt instru-
mento ad efficiendam ipsammet animam, in qua
inhæret, vel substantiam eius: ergo similiter, &c.
Ratio denique explicatur in hunc modum, quia vt ac-
cidens inherens efficit simpliciter supponi debet
sustentatum in suo esse a subiecto, in quo inhæret,
quia non aliter existit, neque per aliam actionem nisi
quae est ex subiecto, non potest autem subiectum su-
sistere accidens, nisi vel ipsum subsistens sit, & quasi
se ipsum sustentans, vel sustentatum ab alio, tanquam
subsistens in illo: ergo de primo ad vltimum, non po-
test accidens inherens alicui naturae esse principium
subsistentie eius, vel vnionis, quae est ad subsistendum.

Ad tertium concedo, posse dari causam dispositi-
uam motalem cum aliqua prioritate naturae in eo
genere causae respectu sui effectus, nego tamen inde,
sequi, huiusmodi causalitatem, posse communicari
gratiae respectu vnionis: imo, quia haec causalitas,
quamuis moralis, prioritatem aliquam requirit &
praesuppositionem in existendo, ideo repugnat hu-
iusmodi causalitatem gratiae habituali communi-
cari, vt declaratum est.

Ad alias rationes contrariae sententiae facilius etiā
est responso. Ad 1. concedo, posse Deum, hanc dona
conferre, vnum ad aliud ordinando in ratione me-
dij aut finis, quod pendet ex voluntate operantis;
non tamen posset alquem ordinem causalitatis in-
ter ipsasmet res instituire, quae non solum in eis nō
habeat fundamentum, verum etiam repugnet mo-
do existendi earum, & intrinseco ordini, quem in-
ter se habent. Ad secundum, quia inferitur non pos-
se gratiam habitualem dari vt proprietatem conse-
quentem gratiam vnionis, negatur sequela; non
enim est similis ratio: nam licet gratia habitualis
non requirat ex natura sua gratiam vnionis, nec pe-
tat esse proprietatem eius, tamen e conuerso gratia
vnionis, quando est, postulat gratiam habitua-
lem, siue vt proprietatem Physicam, siue vt moraliter
debitam: & ad hoc causalitatis genus nulla est in re-
bus ipsis repugnantia, sed maxima proportio, quia,
vbi haec duae gratiae coniunguntur, vnio simpliciter

praesupponitur & est natura prior. Ad tertiam iam
responsum est, nam est magna deceptio, ex conne-
xione rerum in ordine ad voluntatem agentis, in-
ferre causalitatem praeviae dispositionis. Ad 4. con-
cedo, naturam praesistentem in propria persona
posse disponi per gratiam, vel actus eius ad vnionem
posteriori tempore factam in illa natura: illa tamen
esset dispositio quasi remota, non proxima. Vnde,
considerando illammet gratiam & actus eius, vt
sunt vel conseruantur in eodem instante, in quo in
alia natura perficitur vnio hypothetica, vt sic non
haberent rationem dispositionis, sed tantum pro-
prietatem vel effectum consequentium vnionem,
quia vt tunc existunt vel conseruantur, omnino
praesupponunt vnionem, vt in simili explicabimus
latius infra. q. 6. disp. 17. sect. 6. Vltimum argumen-
tum nō eget responso: admittamus enim omnes
illas congruentias vt de facto gratia habitualis non
sit dispositio ad vnionem. Vltimus vero addimus
etiam hoc repugnasse. Estque valde probabile, quod si
illa causalitas non repugnasset cum alio ordine na-
turae, quo vnio praesupponitur ad gratiam non esset
de facto exclusa, quia cum ea simul coniungi posset
alia habitudo secundum quam gratia est proprietatis
debita vnioni quam supponit: excluditur ergo, quia
repugnat cum illo ordine; & hanc existimo esse
mentem D. Tho. quando illa ratione vsus est: alias
non fuisset efficax probatio.

Ad primam confirmationem, iam explicatum
est, quomodo ex parte corporis possit antecedere
aliqua dispositio, pulchritudo vero, de qua ibi est
sermo, potius est dispositio consequens, & ornans,
quam praeparans, nisi fortasse, quatenus fundamen-
tum habeat in perfecta corporis complexione, & or-
ganizatione quae antecedit, vt dispositio ad ipsam
animam, vt dictum est.

Ad secundam confirmationem respondetur, et-
iam gratiam habituaalem ordinari aliquo modo ad
operationem, vt principium quasi principale, & prin-
cipium: & deinde etiam, vt confert esse participatum
diuinæ naturae: non est congrua dispositio praepa-
rans ad vnionem substantialem in substantia diui-
na, non participata: sed vera & increata. Quia illud
esse, quod confert, accidentale est, quod supponit ef-
fe substantiale: & in Christo supponit ipsam vnionem
tanquam radicem a quo suo modo dimanat.

SECTIO III.

Verum humanitas Christi vnionem suam ad Ver-
bum mereri potuerit.

Expeditis breuiter alijs causis, dicendum iam est
de causa meritoria, in qua potissimum haec dis-
putatio versatur. Haec autem causa intelligi potest,
aut intra ipsum Christum existens, aut extra, & de
vtraque dicendum est. In ipso autem Christo distin-
guimus humanitatem (sub qua animam compre-
hendimus, vt natura antecedit vnionem) ab ipso-
met Christo, quoniam in singulis est specialis diffi-
cultas. Supponimus autem, humanitatem Christi
non prius tempore extitisse in rerum natura, quam
fuerit vnita Verbo, atque adeo Christum ipsum non
prius fuisse hominem quam Deum, ne modo dispu-
tare cum illis haereticis necesse sit, qui dixerunt Chri-
stum prius fuisse purum hominem, & deinde me-
ruisse suam vnionem ad Deum, illi enim suppone-
bant, vel animam Christi extitisse ante incarnatio-
nem, vt Origenes, vel vt Photinus & Nestorius, et-
iam hunc hominem prius fuisse, quam fuerit Deus,
seu Deo vnitus: ac denique nō veram incarnationem;
sed vnionem tantum accidentalem meruisse dice-
bant. Sed hoc iam refutatum est; aliud vero funda-
mentum infra disp. 16. ex professo improbat, vbi
hoc quod nunc supponimus, ostendimus.

In hac ergo quaestione varij dicendi modi esse
possunt

possunt. Primus est, quod Christi anima, seu humanitas de condigno, vel saltem de congruo meruerit assumptionem suam. Quem modum videntur consequenter debuisse asserere autores precedenti sententiae citati, qui dicebant praecessisse in anima vel humanitate dispositionem gratiae habitualis. Nam inde fit potuisse etiam praecedere operationem talis gratiae, ergo per illam potuit illa anima se praeparare ad vnionem, quod si potuit, ita factum est, quia perfectissimus modus recipiendi dona Dei est per propria recipientis dispositionem, & credendum est omnia dona gratiae, etiam ipsam vnionem, perfectissimo modo collata fuisse Christi humanitati. Rursus omnis dispositio per actum supernaturalem, & procedens à subiecto informato gratia, est aliquo modo meritoria, saltem de congruo, illius boni, ad quod est dispositio etiam si fiat in eodem instanti conferendum sit, quia non est de ratione meriti, vt tempore, sed natura tantum antecedit praemium, vt in merito de congruo patet in vltima dispositione ad primam gratiam, & in merito de condigno in augmento gratiae, & eius merito. Et confirmatur, quia non est necesse omnes operationes esse suppositorum, vel subsistentium; possunt enim esse & quatenus re, seu forma indiuidua existere. Arist. enim 1. Metaph. c. 1. non dixit actiones esse suppositorum, sed singularium. Et forma caloris, si intelligatur existens, intelligitur sufficiens ad calefaciendum, etiam si neque inhaerens, vel subsistens intelligatur: sed anima rationalis Christi singularis & indiuidua prius natura existit quam vnatur. Potuit ergo etiam prius natura operari, & per illam operationem suam vnionem mereri. Imo etiam si secundum Thomam supponeretur prius natura tantum secundum esse essentiae, verum tamen & reale, & actuale, potest contra eos procedere argumentum, nam ipsi concedunt animam secundum illud esse, esse sufficiens principium, à quo emanat existentia, ergo etiam esse potest sufficiens principium operationum. In nostra vero sententia fortius vrget argumentum, tum quia anima, vt existentia est sufficiens principium sui subsistentiae, vt supra dictum est: tum etiam quia ipsa subsistentia non videtur per se requisita ad operationem, vt necessario prius natura supponenda sit.

Secundus modus dicendi sit, de potentia quidem absoluta potuisse humanitatem, vel animam Christi mereri vnionem suam; non tamen de potentia ordinaria, atque adeo nec de facto meruisse. Fundamentum esse videtur, quia de potentia ordinaria operatio supponit constitutionem personae, vel rei subsistentis: non tamen de potentia absoluta. Hunc modum tenet Caietan. hic art. 11. cuius fundamentum fortasse aliud fuit, existimat enim ille ex natura rei, naturam prius personalitatem terminari, quam existat, quem ordinem dicit esse seruatum in humanitate Christi, & illo stante, non existimo diceret Caietanus potuisse etiam de potentia absoluta antecedere meritum in illa humanitate. Dicit tamen idem Caietanus infra quæst. 4. art. 2. de potentia absolute posse inuerti hunc ordinem, atque adeo humanitatem, vt sic posse existere prius non solum natura sed etiam tempore ergo aliqua personalitate terminetur, illam ergo humanitatem sic existentem videtur dicere potuisse mereri de potentia absoluta suam vnionem.

In hac re distinguamus in primis inter ipsam vnionem & diuinam electionem, seu praedestinationem, qua illa humanitas vel anima praordinata fuit ab aeterno ad hanc vnionem. Est enim de his diuersa ratio, quia difficilius multo est mereri praedestinationem, quam effectum eius: imo potest hic cadere sub meritum quamuis illa non cadat.

Supponamus deinde nos loqui de incarnatione, prout facta est simul tempore cum creatione ipsius animae, & compositione seu formatione humanita-

tis, vt omittamus errorem Photini & aliorum qui dixerunt Christum prius tempore existisse, & per sua merita meruisse vnionem illam quam illi ponebant, scilicet accidentalem; & Origenis, qui 2. Periarth. c. 6. dixit, animam Christi prius fuisse creatam, & per bona opera mortalia meruisse incarnationem, vt latius infra quæst. 6. dicam.

Vltimo suppono duplicem hic posse esse questionem, scilicet, vel de merito fundato in operibus que natura antecedit vnionem, vel de merito fundato in operibus, natura vel tempore posterioribus vnione (meritum enim fundatum in operibus illius animae & tempore prioribus vnione, nullum esse potest, vt constat ex secunda suppositione) hic solum agimus de merito priori modo fundato in opere antecedenti, nam si quod fundari posset in opere subsequenti, illud non iam esset meritum solius humanitatis, sed Christi, & ita de illo erit sermo in sectione sequenti.

Dico primo, Christi anima vel humanitas nec meruit, nec mereri potuit praedestinationem, seu electionem suam ad hypostaticam vnionem. Hæc est certa & communis omnium, quos in sequenti assertionem citabo, & à fortiiori probatur, quia nulla persona angelica, vel humana potest mereri totam suam praedestinationem ad gloriam, ergo multo minus potuit hæc anima mereri praedestinationem ad vnionem hanc. Patet consequentia, quia ex parte termini est multo maior repugnantia, quia est multo perfectior, & altior: ex parte vero ipsius praedestinationis est eadem ratio, quia sicut in cæteris praedestinatione est ratio omnis boni supernaturalis, à quo meritum proficitur: ita & in Christi anima vel hu-

manitate. Confirmatur, & à priori explicatur ratio, quia meritum necesse est, vt antecedit praemium vel in re ipsa secundum existentiam, vel saltem in praesentia Dei, secundum praesentiam obiectiuam, seu (vt alii volunt) secundum existentiam in æternitate. Cum enim meritum sit causa, vel ratio praemij, necesse est, vt aliquo modo illud antecedit: non potest autem intelligi, nisi alterutro ex dictis modis: sed non potuit meritum in anima Christi antecedere electionem suam secundum realem durationem, vt per se constat, quia illa electio fuit æterna, & meritum in tempore sit: neque etiam potuit antecedere secundum praesentiam, quia praesentiam talis meriti antecedit voluntas dandi gratiam, qua sit tale meritum, quæ gratia in anima Christi, vel est gratia, vnionis vel saltem manans ex vnione, vel ordinata ad vnionem iuxta varias sententias. Vnde illa voluntas vel est electio ad vnionem, vel supponit illam, ergo est ante praesentiam meritorum, ergo illa merita nullo modo antecedunt, & consequenter neque possunt esse ratio talis electionis. Ex hoc sensu explicanda est illa vulgaris ratio in hac materia, vt sic efficax, scilicet, electio Dei est increata, & æterna, ergo non potest cadere sub meritum. Vniuersaliter enim hæc consequentia non est bona, quia aliqua electio Dei, licet sit increata & æterna, tamen quia est actus liber, & terminatus ad creaturam, vt sic potest interdum habere aliquam rationem ex parte alicuius meriti ab æterno præuisi, vt infra questione decima nona latius dicam. Solum ergo tenet in electione, & merito respectu eiusdem, quia ipsa electio est radix ipsius meriti tam vt existens, quam vt præuisi ab æterno.

Dices, quamuis absoluta praesentia meriti in tali humanitate non antecesserit electionem eiusdem: tamen praesentia conditionata antecessit, praesentia enim Deus, quod si assumeret humanitatem, in illa futura erant magna merita. Quod argumentum magis de ipsa Christo, quam de humanitate procedit. Respondetur, hanc praesentiam sufficere ad rationem causæ finalis: non vero ad causam meritoriam, vt sumitur ex D. Thoma quæst. 29. de verit. artic. 6.

Quod

Arist. 1. Metaph. c. 1. non dixit actiones esse suppositorum, sed singularium.

Caietan.

Meritum præcedit electionem

Obiectia

Responsi

D. Thom.

Quod à posteriori patet in omnibus prædestinatis. Nam de omnibus prævidet Deus, quid sint acturi, si hanc vel illam gratiam conferat; unde si vult conferre, non ideo est, quia habituri sunt illa merita, quod significat habitudinē causæ meritoriz: sed ut illa habeant, quod significat habitudinē causæ finalis. Significatio etiam huius est: quia de omni humanitate possibili habuit Deus illam conditionalem scietram, quæcumq; enim assumerecur, in illa habere posset infinita merita. Ratio vero est, quia causa finalis movere potest ut fiat, & ideo non supponit necessario suum esse, ut absolute existens in se, vel in præsentia; sed solum supponit esse cognitum, ut possibile, vel ut futurum sub conditione id est, si hæc, vel illa merita applicentur: at vero causa meritoria movet, ut existens saltem in præsentia præmiantis, quæ moraliter equivalet reali existentiz, quia participat aliquo modo rationem causæ efficientis saltem moralis, & ideo requirit aliquam existentiam. Causa enim meritoria censetur aliquid conferre ad effectum, & quasi de suo aliquid ponere, & est quali medium ad comparandum finem. Adde, illam etiam conditionatam præsentiam non haberi de humanitate ipsa: sed de homine ex illa constante, quia (ut iam dicam) humanitas meriti capax non est, atque ita non præsevit Deus, si assumeret humanitatem merita ipsam habituram, sed Christum in humanitate; & per humanitatem meritum.

Obiatio.

Et hinc facile soluitur alia obiectio, scilicet, quid potuit humanitas Christi prædestinari prius ad gratiam & gloriam creatam; & in illa sic prædestinata potuerunt prævideri merita, propter quæ ad vniionem hypostaticam prædestinaretur.

Respon.

Respondetur enim, argumentum primo supponere humanitatem esse capace[m] meriti; quod falsum est. Deinde prædestinatio illius animæ ad gloriam non antecedit prædestinationem ad vniionem personalem: sed potius subsequitur. Nam sicut illa gloria est velut proprietas huius vniionis: ita prædestinatio Christi vel eius animæ ad illam gloriam est, tanquam ad proprietatem consequentem incarnationem, unde supponit prædestinationem incarnationis. Ac denique meritum incarnationis, præsertim in pura creatura intelligi non potest, nisi supposita ordinatione, & prædestinatione talis vniionis, quia ex natura rei nullum tale meritum esse potest (ut infra ostendam) sed tantum supposita ordinatione diuina, omne ergo meritum huiusmodi necessario supponit voluntatem Dei de incarnatione futura, & propterea volentis talia merita. Et consequenter non potest tale meritum esse de tota incarnationis prædestinatione. An vero illa voluntas quæ supponitur ad prædestinationem, debeat esse efficacax, & beneplaciti, vel possit sufficere voluntas inefficax, & antecedens, non est huius loci explicare: satis est in proposito, incarnationem, & merita quæ in Christo, & eius humanitate fuerunt, suppositis esse absolutam & efficacem Dei voluntatem, tam incarnationem ipsam quam Christi merita prædestinatem, ut infra questione decima octava, & decima nona, & vigesima quarta explicabimus.

D. Thom.
Cassian.
Ales.
Scotus
Durand.

Deo secundo. Anima Christi, vel humanitas non meruit suam vniionem, seu assumptionem. Conclusio est d. Thomæ hic, & in ea conveniunt Casertanus & omnes Thomistæ Alesis 3. par. q. 8. memb. 3. art. 2. Scotus, Durandus & alij præcedenti sectione citati, qui negant, in humanitate dispositionem aliquam ad vniionis gratiam præcessisse, consequenter, & à fortiori meritum omnne negare debent, tum quia si in humanitate non potuit antecedere habitus, multo minus actus: tum quia si non antecessit gratia, non fuit vllum meriti fundamentum. Et probatur primo ex Scriptura sacra, in qua mysterium hoc, & beneficium incarnationis soli diuinz misericordiz, & charitati tribuitur, Ioan. 3. Sic Deus

Ioan 3.

A dilexit mundum, &c. Luc. 2. Per viscera misericordiz Dei, Luc. 1. &c. ad Ephes. 2. Propter nimiam charitatem, &c. 1. ad Ephes. 2. Timot. 3. dicitur, Magnum pietatis sacramentum. Et ad Tit. 3. Apparuit gratia Dei, &c. & ca. 3. Apparuit benignitas & humanitas, &c. Quæ testimonia non satis probant hanc conclusionem de fide (ut quidam censent) quia revera non loquuntur de incarnatione respectu humanitatis Christi, sed respectu nostri, ut est beneficium nobis collatum ad nostram redemptionem, sic enim datum est sine meritis nostris, ut probant dicta testimonia: quod vero respectu humanitatis Christi nullum ibi interuenit meritum, non satis ex illis locis colligi potest: sed solum probabile argumentum: cum enim semper Scriptura istud beneficium simpliciter & absolute reuocet in Dei misericordiam & liberalitatem, videntur omnia merita simpliciter excludi. Sumi etiam hoc potest ex illo Ps. 8. Quid est homo quod memores eius, &c. vsque ad illud. Confitebuntur ei super opera manuum tuarum. Quibus verbis satis indicatur id factum esse sine merito hominis sic exalati: ea tamen verba de Christo interpretatur Apostolus ad Hebr. 2. vbi inter alia ait, Eum autem, qui modico, quam Angeli minoratus est, vidimus Iesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum: Vbi indicatur, illam exaltationem humanitatis: supra omnes Angelos ante omne meritum esse: at vero gloriam & honorem quem postea per passionem adeptus est Christus, hoc merito fuisse consequutum. Hinc etiam Ioan. 1. hoc mysterium gratia vocatur, non nobis tantum facta, sed simpliciter, quia non ex operibus data est.

Luc. 1. Ephes. 2. Tit. 3.

Vnio hypostatica Christi & humanitatis Dei 27. 114.

Psalm. 8.

Hebr. 2.

Ioan. 1.

Secundo, hanc veritatem expressius, quam alij patres, docuit August. de prædestinatione sancti. cap. 15. vbi primum de natura ipsa humana ex se in se interrogat, quibus meritis hoc sibi comparari? Deinde de ipso homine Christo, & tandem concludit in hoc esse similem illam gratiam vniionis in Christo primæ gratiz, quæ nobis confertur, quod sicut illa ex nullis præcedentibus meritis Christi hominis, & humanitatis eius collata est: ita hac sine nostris meritis datur. Idem repetit de bono perseverantiz &c. ult. & de correptione & gratia cap. 11. videtur dicere hoc esse de fide: Neque enim quisquam, ait, tanti æri huius & fidei cæcus est ignorantia, &c. Sed ibi plane loquitur contra Photinum & alios, asserentes Christum iustum hominem, ac sanctum prius existisse, atque bonis suis operibus meruisse coniunctionem specialem eum Deo: qui in duobus errarunt contra fidem, tum quod incarnationem negabant factam à principio conceptionis Christi, ex quo inferabant cecidisse sub merito; tum quod illam incarnationem non veram hypostaticam vniionem eum Deo, sed accidentalem dicebant, ut Nestoriani. Et ex quolibet horum principiorum asserere Christum, vel humanitatem eius meruisse suam incarnationem, est sine dubio contra fidem. At vero Aug. solum ex eo colligit, humanitatem non fuisse assumptam ex meritis, quia non prius tempore existit, quam fuerit assumpta. Quæ consequentia licet bona sit ratione materiæ (ut statim dicam) non tamen per se sufficit ad faciendam conclusionem de fide. Eandem tamen sententiam repetit Aug. in Ench. c. 38. & 40. & 13. de Trinitate, c. 17. & tract. 2. in Ioan.

August.

Ultimo arguitur ratione illa communi, quæ ita explicatur. Quia meritum debet antecedere præmiū saltem ordine naturæ: sed in Christi humanitate non præcessit ordine naturæ aliquid opus meritorium ante assumptionem, ergo. Maior supponitur ex materia de merito, & ex supra dictis explicando sensum huius dubij, in quo versamur. Minor probanda est ex dictis in sectione præcedenti, quia operatio animæ est quoddam accidens eius; sed ostensum est, nullā formam accidentalem, præsertim extrinsecam, seu non habentem intrinsecam & necessariā connexionem cum ipsa substantia, antecedere ordine

Substantia
concreta re-
quirit ad o-
perandum.

Ordinem naturæ propriam substantiam, atque adeo neque hanc hypostaticam vnionem, ergo idem dicendum est de operatione, atque adeo de merito, quod in operatione fundatur. Et hoc sensu optime procedit illa ratio, quæ in eandem coincidit: quod scilicet actiones sunt suppositorum, seu substantiarum: sed humanitas, seu anima prius natura, quam vniretur, non fuit suppositum, nec substantia, ergo neque capax operationis, nec meriti, Maior habetur ex communi consensu Philosophorum, & ex Arist. in citato loco Metaphys. qui (vt ego existimo) pro eodem duxit naturam singularem & suppositum, & ex dictis ita explicanda est, & probanda, quia licet substantia non sit formale principium operandi; tamen est conditio ex natura rei prærequisita in operante propter illam rationem, quia complementum rei in proprio est substantiale secundum naturæ ordinem operationem antecedit. Quod à simili explicatur in forma accidentalium, in qua etiam ex natura rei distinguitur actualis inherencia ab ipsa existentia, & tamen ex natura rei loquendo, accidens prius natura intelligi debet non solum existens, sed etiam inherens, quam actu operans, quia prius constitui debet in suo naturali modo essendi, quæ operetur. Et hinc etiam fit, quod si per Dei potentiam accidens sine subiecto conferretur, prius intelligetur esse suo modo per se existens, quam operans, quia cum inherencia sit magis intrinseca accidenti, quam actio, & ex natura rei prius illi conueniat, ea impedita per aliud modum per se existendi, necesse est vt talia etiam modus actionem antecedit atque vniversaliter, vt forma in re prius habeat vnium vel alium determinatum modum essendi, quam agat: sic ergo in proposito substantia propria, tanquam modus maxime intrinsecus naturæ, ex natura rei antecedit operationem, & ideo quando per hanc hypostaticam vnionem impeditur, etiam talem vnionem antecedere operationem necesse est.

Et hæc ratione soluitur facile fundamentum prioris sententiæ. Concedo enim consequenter loquendo ita potuisse probabiliter, imò & probabilius dici in illa opinione, quæ ponebat dispositionem gratiæ antecedentem in ipsa humanitate. Sed propterea illam reiicimus, & abinuenienti, hoc eodem argumento illam impugnauimus.

Ad confirmationem, sunt, qui propter illam concedant potuisse in humanitate præcedere aliquam operationem liberam ordinem naturæ ante vnionem: sed hanc non potuisse esse meritariam, quia non præcedebat ex gratia. Hoc vero mea sententia inconstanter dicitur. Quia si operatio libera & moralis, seu virtutis acquisita, potuit in humanitate antecedere vnionem, cur non etiam supernaturalis? vel cur non etiam habitus infusus? vel saltem operatio supernaturalis procedens ab auxilio? Si enim dicatur, hæc dona supernaturalia ratione vnionis conferri, principium petitur. Hoc enim controuertitur, nam quæuis vnio semel habita sufficiens ratio fit, vt hæc omnia auxilia præbeantur, tamen etiam possunt ex voluntate Dei per se concedi cuiuscumque naturæ illorum capaci, atque adeo possent dari naturæ humanæ, vt per illa se actualiter disponeret ad vnionem, & aliquo modo mereretur illa, si illorum esset capax. Aliter ergo ex dictis respondendum est, etiam si prius natura anima supponatur existens: non tamen potuisse prius natura operari, quam subsistat propria substantia, vel substantia verbi, cuius ratio satis explicata est.

Ex quibus tandem dico tertio, etiam de potentia absoluta fieri non potuisse, vt humanitas mereretur suam incarnationem eo modo, quo nunc agimus. Nam in primis supposito, humanitatem separatam ab omni supposito proprio & alieno non posse existere in rerum natura, & consequenter in illa vt sic, huiusmodi meritum esse non posse. An vero in proprio supposito prius existente esse poterit, dicetur

Fr. Suarez, Tom. 1.

se & 7. Deinde cum ex natura rei sit prior substantia, quam operatio, nulla ratione potest hic ordo immutari, quia est prorsus intrinsecus & quasi essentialis. Quod ita declaro, quia non potuit Deus facere, vt humanitas in proprio supposito prius natura operaretur, quam subsisteret, quia non potest facere, quin substantia sit magis intrinseca, & ex natura sua anterior operatione. Deinde non potuit hæc substantia propria impediri per vnionem ad Verbum alio modo, quam de facto impedita est, ergo, si de facto non intelligitur talis ordo naturæ, quo operatio humanitatis præcedat vnionem, nulla ratione est illa possibilis. Denique rationes in præcedente sectione factæ in præsentem casu procedunt.

Præter hos autem modos nullus alius excogitari potest, quo humanitas per opera ordine naturæ antecederet, hypostaticam vnionem mereatur. Dicitur vero aliqui, potuisse humanitatem existere per existentiam Verbi, & vt sic existentem, mereri vnionem ad hypostaticam seu substantiam Verbi. Nam licet vnio ad substantiam (vt aiunt) naturaliter sit prior, quam ad existentiam, posset tamen Deus hunc ordinem immutare. Addunt verò meritum illud non fore omnino perfectum, & de condigno, eo quod non esset ab infinita persona, sed à natura, quæ licet per infinitam existentiam existeret, illa tamen existentia non ita dignificaret operationem sicut persona. Sed mirum est, quot falsa principia in hac imaginatione seu fictione includantur. Primum, posse naturam existere per alienam existentiam, de quo infra q. 17. Secundum, posse intelligi vnionem substantialem cum Deo, & non esse in hypostasi, nec substantia: illa enim vnio cum existentia substantialis est, & tamen non ponitur esse in hypostasi, nec ad subsistendum relinquitur ergo vt talis vnio sit in natura, quia iuxta doctrinam Conciliorum supra traditam, non est aliud genus vnionis substantialis inter duas substantiales naturas. Et ex eadem doctrina constat, quam sic fallum illud consequens, eonstabitque amplius ex dicendis in q. 2. Tertium, posse esse realem naturæ ordinem inter vnionem ad existentiam, & non ad substantiam Verbi. Qui enim hoc concipi potest, cum existentia illa & substantia in re nullo modo actualiter distinguantur? Vbi enim non est in re distinctio, nec realis ordo naturæ esse potest. Quod magis declaratur ex parte humanitatis; aut enim in illa sunt duo modi vnionis ex natura rei distincti, vnus ad existentiam, & alius ad substantiam diuinam, aut est vnus tantum. Primum per se apparet valde absurdum. Cur enim distinguuntur in re vniones, cum neque in re quæ vnitur, neque in re ad quam vnitur, reperitur talis distinctio ex natura rei? Adde etiam, quod neque illæ vniones sunt separabiles, aliàs posset manere humanitas existens diuina existentia in propria persona: quod nemo (credo) prudens affirmabit. Nullum ergo est principium aut signum distinctionis ex natura rei inter illas. Quod si vnio est in re eadem in se ipsa, & existentia cum substantia Verbi in re est idem: non potest ordo naturæ in illa vnione excogitari, neque est distinctum donum Dei illa vnio, vt terminatur ad existentiam, vel ad substantiam: non ergo potest tale meritum intercedere inter illas duas vniones, etiam si eas admittamus, & demus ratione distinguere: quia hæc distinctio non satis est, vt inter eas, vero ordine naturæ & causalitatis, quasi interponatur seu intercedat. Sed de hac re iterum redibit sermo in fr. q. 17.

Quartum denique absurdum, quod inuoluitur in prædicta assertionem, est suppositis his principiis non habere operationem, infinitam dignitatem moralem ab existentia diuina, sicut habet à substantia. Quænam enim differentiarum ratio reddi potest? Numquid minoris perfectionis aut dignitatis est existentia diuina, quam substantia? Non sanè, cum sit infinita in genere entis. Aut fortasse existen-

Aliquorum
figmentum

Quos labo-
res desolabit

Substantia
lis vnio ad
existentiam
Verbi, ad sub-
stantiam in-
finitam termi-
natur, necesse
est.

Substantia
lis vnio ad
existentiam
Verbi, ad sub-
stantiam in-
finitam termi-
natur, necesse
est.

X tis

tia minus influit in operationem quam subsistentia? Non certe, nam secundum veriorum metaphysicam existentia naturae per se influit, natura enim non influit nisi ut actualis entitas: & in omni opinione existentia est conditio magis necessaria ad agendum quam subsistentia. Aut fortasse differentia in hoc consistit, quod suppositum sit quod operatur, non natura, etiam existens? At vero, licet hoc in se verum sit, tamen, nec inde sequitur, naturae dignitatem nihil conferre ad valorem meriti, sicut confert gratia, licet non sit ipsa quae operatur, sed principium operandi. Neque in ea hypothesi, in qua proceditur, id dicitur consequenter, asseritur enim humanitas existens in eo casu mereri unionem hypostaticam: consequenter ergo asserendum est, illam esse quae operatur, non enim meretur, nisi operando: ergo, cum illa non operetur nisi existens, neque etiam meretur nisi existens: ergo, si existeret existentia infinitae dignitatis, ex habitudine, & coniunctione ad illam, haberet opus infinitum valorem, sicut etiam humanitas haberet infinitam dignitatem & sanctificationem non minus quam ex unione ad subsistentiam. Est ergo hic dicendi modus (iudicio quidem meo) nec sibi constans, nec absoluto verisimilis aut probabilis.

SECTIO IV.

Vivum Christus Dominus mereri potuerit incarnationem suam.

Hec quaestio non habet locum, ut ex supra dictis constat in merito fundato in operibus tempore vel natura praecedentibus ipsam unionem. Quia Christus solum antecedit unionem ut Deus, ut sic autem meriti capax non est (ut suppono) sed ut Deus homo, & ut sic resultat per unionem, ut posterius saltem natura sequitur operatio. Quamobrem instituitur tota ista quaestio de merito in posterioribus operibus fundato.

De quibus secundo certum est, non potuisse per illam Christum Dominum mereri praedestinationem incarnationis, per quam ipse ut homo, praedestinatus est, ut esset filius Dei naturalis. Hoc enim probat adducta omnia superiori sectione pro prima conclusione, quia scilicet illa merita neque in duratione, neque in praesentia potuerunt antecedere hanc praedestinationem, cum ab illa proficerentur. Nam quod cognoscantur merita possibilia non refert ut sint ratio volendi incarnationem, nisi fortasse per modum finis, quia causa meritoria (ut dixi) cum habeat mortalem quandam efficientiam, supponi debet secundum actualem existentiam saltem in praesensione praemiantis. Et eadem ratione non sufficit praesentia conditionata eorumdem meritorum, ut dictum est sect. praeced. Atque hinc ulterius colligitur, primam futuritionem (ut sic dicam) incarnationis non potuisse sub merito Christi cadere, id est, non potuisse Christum mereri ut sua incarnatione esset futura. Probatur primo ex proposita assertionem, quia hoc ipso quod incarnatio Christi praedestinata est, seu praedestinata ut in tempore fieret, fuit infallibiliter futura, sed non potuit Christus mereri praedestinationem incarnationis: ergo nec quod simpliciter futura esset. Secundo quia non potuit aliquid esse ex meritis Christi, nisi illa supponantur vel praevideantur, saltem ut futura: sed merita futura supponunt incarnationem futuram: ergo non possunt esse causa meritoria ob quam simpliciter sit futura incarnatio, sed necessario supponi debet, quod ante omne tale meritoria futura sit incarnatio, ita ut sicut de possibili non potest esse vera haec causalis, Quia merita Christi sunt possibilia, ideo incarnatio est possibilis, sed potius est conuerso, ita de futuro, non ideo futura est incarnatio, quia merita Christi sunt

futura, sed est contrarium, quia incarnatio erit, ideo ab illa erunt merita.

Difficultas ergo superest, an ipsa incarnatio potuerit in re ipsa fieri propter merita praevisa ipsius Christi iam praedestinati. Et ratio dubij est, quia gratia antiquorum patrum propter merita Christi praevisa, multo ante tempore illis data est, ergo quamvis incarnatio ordine temporis vel naturae eadem merita praecesserit, nihilominus propter illa praevisa potuit exhiberi. Si enim in genere loquendo ad rationem meriti satis est, ut in praemiantis scientia praemium antecedat, cur non hic etiam sufficeret? Dicitur fortasse rationem esse, quia ipsa incarnatio totius meriti principium est: non autem gratia patrum antiquorum. Sed contra, primo, quia incarnatio non ut exhibita, sed tantum praevisa, meriti etiam praevisi principium intelligitur, ergo licet incarnatio illa, ut praedestinata, non potuerit cadere sub tale meritum, tamen ut re ipsa facta, optime potuit. Quod ita explicatur, quia postquam Deus praedestinavit & praevidit Christum habiturum infinita merita, potuit non exequi illam incarnationem nisi intuitu illorum meritorum, quia libere operatur: & potest prout vult, sua dona conferre. Nam ex eisdem meritis eodem modo praevisi paravit viam incarnationi exequendae, & dedit gratiam Virgini, quae esset condigna mater incarnati Dei.

In hac quaestione non dubitamus, quin in operibus Christi Domini fuerit sufficiens valor, ut gratia unionis mereretur in genere de illa loquendo, quia (ut supra quaestione prima, articulo secundo demonstratum est) illa valorem infinitum habuerunt. Unde si ordinasset merita, ut Pater, vel Spiritus sanctus incarnaretur, vel si assumpsisset prius naturam Angelicam, & per illam operaretur ordinando merita ad assumptionem huius humanitatis, sine dubio illam mereri de toto rigore iustitiae posset, ut ibi dictum est, quia nulla conditio ad meritum necessaria illi deesset. Difficultas ergo tantum est de hac numero incarnatione, ut obrinenda per opera & merita exequenda per humanitatem assumptam per eandem incarnationem. Et hoc modo multorum opinio est, implicare contradictionem Christum meruisse hanc incarnationem, propter illam rationem, quia impossibile est, principium meriti sub merito cadere. Quae varijs modis confirmatur: primo quia alias quilibet homo primam gratiam mereri sibi posset, per opera, scilicet, ab ipsa et prima gratia procedentia. Secundo, quia alias idem esset causa sui ipsius in eodem genere, incarnatio enim generis efficientis est causa meriti, & meritum causa incarnationis, quod genus causae ad efficientem quoque reuocatur, ergo & incarnatio erit causa sui ipsius, & duo erunt sibi inuicem causae in genere efficientis, quae est aperta repugnantia. Tertio, quia alias posset cadere sub meritum, ipsum etiam esse, & creati, quae videntur absurda & contra omnium sententiam.

Haec sententia est probabilis: Nihilominus tamen de potentia absoluta loquendo, fateor me non videre tantam apertam contradictionem, & ideo valde probabile existimo hoc fieri potuisse. Quod ratio dubitandi in principio posita multum persuadet, cum replicis etiam adhibitis. Quae amplius confirmantur, quia non implicat contradictionem velle Deum ita conferre humanitati gratiam unionis, ut non omnino absolute donet, sed quasi sub conditione & dependenter à futuris operibus, & in praemium eorum, atque adeo, ut licet tempore, vel natura antecedat unio, non sit per modum gratiae gratis datae, sed per modum anticipatae solutionis, ut si Rex tribuat militi arma, & equum in stipendium futuri laboris & militiae, & quasi in praemium meritorium, eodem quo & armis futurorum. Quod exemplum varijs modis vitatur ab illis, qui tuentur contrarium, sed vix unquam